

ODBORNÁ PŘÍPRAVA ŽADATELŮ O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI

Centrum psychologické pomoci,
příspěvková organizace

Vážení žadatelé o náhradní rodinnou péči,

obdrželi jste pozvánku na odbornou přípravu žadatelů o náhradní rodinnou péči a zcela jistě Vás zajímá, jak odborná příprava pěstounů a osvojitelů probíhá. Připravili jsme pro Vás informační leták, kde se dozvíte základní informace, které Vás v odborné skupinové přípravě čekají.

ODBORNÁ PŘÍPRAVA ŽADATELŮ O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI

Na samotném počátku je dobré vědět, že absolvování přípravy a její časový rozsah, je stanoven zákonem č. 359/1999, Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Odborná příprava pro žadatele o osvojení a pěstounskou péči, trvá celkem 48 hodin a pro žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu, celkem 72 hodin. 48 hodin odborné přípravy se skládá z 8 setkání po 5 hodinách, následuje vypracování domácích úkolů v rozsahu 5 hodin a součástí je také návštěva u Vás v domácnosti v rozsahu 3 hodin. 72 hodin odborné přípravy sestává z 12 setkání po 5 hodinách, součástí jsou také domácí úkoly v rozpětí 5 hodin. Lektori uskuteční návštěvu u Vás v domácnosti v časovém rozpětí 3 hodin.

CÍL ODBORNÉ PŘÍPRAVY

Cílem přípravy je předat žadatelům co nejvíce komplexních informací o problematice a oblasti náhradní rodinné péče. Součástí přípravy budou také skutečné prožitky, související s náhradní rodinnou péčí. Prostřednictvím těchto zažitých skutečností a prožitků, můžete pracovat na změně vlastních názorů a stanovisek, které jsou nezbytné pro zvýšení kompetencí, potřebných pro péči o přijaté dítě. Někteří z Vás už rodiče jste a můžete si myslet, že potřebné kompetence pro výchovu a péči o dítě máte a tudíž nechápete, proč byste se měli připravovat. Péče o přijaté dítě však vyžaduje obeznámení se specifickými situacemi, které náhradní rodinná péče přináší.

SKUPINOVÁ FORMA PŘÍPRAVY

Je orientována zejména na osvojení vědomostí a dovedností v následujících oblastech:

- náhradní rodinná péče a související právní úpravy,
- vývoj a potřeby dítěte, zejména specifické potřeby dětí v náhradní rodinné péči,
- práva dítěte a zejména dítěte v náhradní rodinné péči,
- podpora dítěte při prosazování jeho práva pronést svůj názor včetně účasti na rozhodování toho, co se ho týká,
- práva a povinnosti biologických rodičů dítěte,
- práva a povinnosti náhradních rodičů – pěstounů.

TÉMATA PŘÍPRAVY OSVOJITELŮ A PĚSTOUNŮ – 48 HODIN

1 SETKÁNÍ: NÁHRADNÍ RODIČOVSTVÍ

Náhradní rodičovství přináší mnoho změn, které zasáhnou komplexní rodinný systém žadatele. Je nezbytné si uvědomit, že náhradní rodičovství je emocionálně náročné a proto setkání v přípravě zahrnuje spoustu rad a instrukcí souvisejících s výchovou přijatých dětí, s budováním jejich identity, s kontakty s biologickou rodinou, se zpracováváním ztrát a traumat a v neposlední řadě také objasňuje týmovou spolupráci s dalšími odborníky. Na prvním setkání se seznámíte se všemi účastníky a s lektory přípravy. Vytvoříme si společně základní pravidla, která budeme dodržovat pro zformování bezpečného a tvůrčího prostředí a pro dobrou práci ve skupině.

Předáme Vám informace o základních cílech a rozvržení přípravy. Objasníme Vám fungování aktuálního systému péče o ohrožené děti. Součástí je také práce s kazuistikami dětí, individuální a skupinová cvičení.

2 SETKÁNÍ: POTŘEBY DĚTÍ

Potřeby dětí v náhradní rodinné péči bývají specifické. Proto je nesmírně důležité, aby potencionální náhradní rodič, byl schopen naplňovat potřeby dětí, které přicházejí do náhradní rodiny. Seznámíte se s teoretickými modely vývojových potřeb dětí, jak je definoval Zdeněk Matějček (potřeba stimulace, potřeba smysluplného světa, potřeba jistoty, potřeba osobní identity a potřeba otevřené budoucnosti) a jak je vymezil manželský pár Albert Pesso a Diane Boyden-Pesso (potřeba místa, potřeba sycení, potřeba podpory, potřeba ochrany a potřeba omezení neboli limitů). Dozvíte se, co nastane, pokud vývojové potřeby dětí nejsou naplňovány – dochází k psychické deprivaci. Objasníme si pojem a příčiny psychické deprivace, typy deprivovaných osobností, prognózu a nápravu deprivačních poruch. Sami se zapojíte a uvědomíte si prostřednictvím reflexe vlastní naplňování potřeb v dětství.

3 SETKÁNÍ: ATTACHMENT – VÝLUČNÁ CITOVÁ VAZBA

Pro přijaté dítě je velmi důležité naučit se navázat hluboký a blízký vztah k dospělé pečující osobě, protože jen tak se bude dobře vyvíjet. V případě, že přijaté dítě má poruchu attachmentu, je jeho zdravý vývoj ohrožený. Tyto děti neumí navázat se svou pečující osobou bezpečné citové pouto. Pro přijaté dítě v nové náhradní rodině je předpokladem pro zdravý vývoj navázání vztahu s pečující osobou. Aby se přijaté dítě bylo schopno cítit ve vztahu s novou pečující osobou bezpečně, je nezbytné, aby pečující osoba dokázala vyřešit rozepře, konflikty, hádky, ke kterým bude docházet a naučit se narušený vztah opět obnovit. Hovoříme o nápravě vztahu, kdy je nesmírně důležité používat způsob komunikace, obsahující hravost, přijetí, zvědavost a empatii. Hravost ujišťuje dítě o zájmu pečující osoby, dítě přijímá ujištění, že věci by měly jít dobře a je původcem radosti a štěstí.

Přijetím ze strany pečující osoby dostává dítě bezpodmínečnou lásku, která je primární podstatou citové vazby a příznačnou vlastností zdravého vztahu mezi pečovatelem a dítětem. Zvědavost je nástrojem, kterým pečující osoba projevuje zájem o vnitřní život přijatého dítěte a to bez jakéhokoliv hodnocení, včetně prožívání stresu a následných reakcí. Prostřednictvím empatie, pečující osoba přejímá ve společných chvílích na sebe kousky trápení dítěte, a proto mu dokáže dobře porozumět. Jedná se o dlouhou cestu, která vede k vytvoření vztahu mezi pečující osobou a přijatým dítětem. Seznámíte se s teorií a smyslem attachmentu v oblasti náhradní rodinné péče, s formami a poruchami attachmentu a s možnostmi léčení, včetně terapeutického rodičovství.

4 SETKÁNÍ: IDENTITA DÍTĚTE

Identita odpovídá na otázku, kdo jsem a kým se cítím být, ke komu patřím, odkud přicházím a kam směřuji. Každé dítě v náhradní rodinné péči bude v průběhu svého života vyhledávat a pátrat po odpovědích ohledně své minulosti. Pocit nepřijetí, odmítnutí vlastní rodinou, může být negativním faktorem, který může znemožňovat zdravý vývoj dítěte. Náhradní rodina může být z důvodu odlišnosti přijatého dítěte vystavena nepřátelským reakcím ze strany okolí, nebo diskriminaci. Takové jednání bude pokaždé určitým způsobem působit na jejich identitu. Seznámíte se s tím, co je to identita, jak vzniká a proč děti v náhradní rodinné péči mohou mít s budováním identity problémy, včetně problematiky identity dětí odlišného etnika. Naučíte se, jak pracovat s životním příběhem dítěte, prostřednictvím tzv. „Knihy života“, která je jedinečná pokaždé, už při samotném vzniku, neboť zpracovává konkrétní životní příběh. Budou Vám zprostředkovány konkrétní praktické zkušenosti stávajících náhradních rodičů. Jako náhradní rodiče budete způsobilí k tomu, abyste přijatému dítěti pomohli aktivně budovat jeho zdravou identitu, a to po celou dobu péče o přijaté dítě.

5 SETKÁNÍ: ZTRÁTY A TRAUMATA

Každé dítě prožije v životě nějaké ztráty. Děti v náhradní rodinné péči prožívají velmi podstatnou ztrátu, kterou je ztráta těch nejbližších osob, a to jejich rodičů. Současně se ztrátou rodičů přichází další ztráty, které zahrnují ostatní členy rodiny, ztrátu sociálního prostředí, zvyků, rituálů. Děti v náhradní rodinné péči zažily více neočekávaných ztrát s vážnými následky. Mezi tři nejvýznamnější ztráty u dětí v náhradní rodinné péči patří ztráta zdraví související se zanedbáváním a týráním, ztráta milovaných osob a ztráta sebeúcty, neboť děti si myslí, že je rodiče odmítli, protože zlobily nebo neposlouchaly. Je tedy důležité, aby pečující osoba měla co nejvíce informací o ztrátách, které přijaté dítě zažilo. Jedině tak, dokáže náhradní rodič porozumět konkrétním potřebám dítěte a bude umět dítěti pomoci vypořádat se s prožitou ztrátou a traumatem s tím souvisejícím. Seznámíte se s pojmy jako je ztráta, rané vývojové trauma, truchlení a jejich působení na prožívání a vývoj dítěte, včetně pochopení vlastních životních ztrát a jejich zpracování. Dozvíte se, jaké jsou možnosti pomoci dítěti při překonávání a zvládání prožitých ztrát. Osvojíte si také roli náhradního rodiče, který zvládá práci s traumatizovaným dítětem.

6 SETKÁNÍ: BIOLOGICKÁ RODINA

Pro děti v náhradní rodinné péči znamená vlastní, biologická rodina významnou součást jejich života a to i tehdy, když se rodiče k dítěti nechovali řádně. Jestliže náhradní rodiče dokážou přijmout biologickou rodinu přijatého dítěte, dokáže ji přijmout i dítě a tím zvládne přijmout a mít rádo i sebe samo. Je prokázáno, že fyzické odloučení nepřerušuje pouto mezi rodiči a dítětem, a proto rodiče i po odloučení od svých dětí mají v jejich životě nezastupitelné místo a významnou úlohu.

Biologičtí rodiče dětí v náhradní rodinné péči mají ze zákona určitá práva a povinnosti a v případech jejich zájmu by se měli účastnit konkrétních činností, včetně kontaktů s dítětem. Seznámíte se s významem biologické rodiny pro dítě, s běžnými a konkrétními důvody toho, proč rodina přestává fungovat a následně je dítě odebráno a umístěno v náhradní rodinné péči. Dozvíte se, jaký je význam a podstata kontaktů dítěte s biologickou rodinou, osvojíte si nejdůležitější principy a předpoklady pro realizaci bezpečných kontaktů dítěte s jeho biologickou rodinou. Řekneme si, že existuje mnoho různých způsobů kontaktů biologického rodiče s dítětem v náhradní rodinné péči a jak dál tyto kontakty podporovat. Budete mít také možnost debatovat se stávajícími zkušenými pěstouny, kteří Vám předají informace o tom, jak probíhají asistované či neasistované kontakty přijatého dítěte s biologickou rodinou.

7 SETKÁNÍ: BEZPEČNÁ PÉČE A VÝCHOVA

Bezpečná péče, souvisí s realizací potřeby podpory, ochrany a hranic. Primární zásadou bezpečné péče, je vybudovat přijatému dítěti nový bezpečný domov a pomoci mu nalézt znovu bezpečí a důvěru v sebe sama a ve svět, který je kolem něj. Součástí bezpečné péče je také ochrana ostatních členů náhradní rodiny. Jako náhradní rodič musíte vědět a znát, jaké jsou rizika spoje nás péčí o přijaté dítě. Je nezbytně nutné, abyste zajistili bezpečné prostředí jak pro přijaté dítě, tak pro vlastní děti, ale i pro sebe samé. Seznámíte se s procesem adaptace dítěte v náhradní rodině a bude Vám zprostředkovan vzhled biologického dítěte na přijetí dítěte do rodiny. Dozvíte se o možných výchovných přístupech ve výchově a péči o přijaté dítě a také jak se odlišuje výchova přijatého dítěte od výchovy biologických dětí. Vysvětlíme Vám vybrané náročnější etapy psychického vývoje dítěte (např. období prvního vzdoru, nástup do kolektivních zařízení, puberta)

a to proto, ať nejste zaskočení a ohromeni nástupem či propuknutím specifických projevů přijatých dětí v těchto (výše v závorce) obdobích. Osvojení těchto informací Vám pomůže lépe porozumět různým projevům chování přijatých dětí a následně zvolit vhodné formy rodičovského chování. Objasníme také pojem a význam terapeutického rodičovství v náhradní rodinné péči.

8 SETKÁNÍ: PROCES PŘECHODU DÍTĚTE, DOHODY A NABÍDKA POMOCI

Seznámíte se s komplexním procesem přechodu dítěte do náhradní rodiny s vlivem přechodu na prožívání samotného dítěte. Bude Vám vysvětlena a objasněna role pěstouna na přechodnou dobu v procesu předávání dítěte a role biologického rodiče. Objasníme důvody délky procesu předávání dítěte s ohledem na jeho věk a následně Vám zprostředkujeme setkání se zkušenými pěstouny na přechodnou dobu. Dozvíte se o možnosti uzavření dohody o výkonu pěstounské péče s naší organizací v rámci služby doprovázení a také Vám představíme celkovou nabídku odborné psychologické pomoci. Bude Vám vysvětleno, jaký je následující postup po ukončení komplexního procesu psychologického posuzování a přípravy žadatelů.

TÉMATA PŘÍPRAVY PĚSTOUNŮ NA PŘECHODNOU DOBU – 72 HODIN

1 SETKÁNÍ: NÁHRADNÍ RODIČOVSTVÍ

Náhradní rodičovství přináší mnoho změn, které zasáhnou komplexní rodinný systém žadatele. Je nezbytné si uvědomit, že náhradní rodičovství je emocionálně náročné a setkání v přípravě zahrnuje spoustu rad a instrukcí souvisejících s výchovou přijatých dětí, s budováním jejich identity, s kontakty s biologickou rodinou, se zpracováváním ztrát a traumat a v neposlední řadě také objasňuje týmovou spolupráci s dalšími odborníky. Na prvním setkání se seznámíte se všemi účastníky a s lektory přípravy. Vytvoříme si společně základní pravidla, která budeme dodržovat pro zformování bezpečného a tvůrčího prostředí a pro dobrou práci ve skupině. Předáme Vám informace o základních cílech a komplexním rozvržení přípravy. Objasníme Vám fungování aktuálního systému péče o ohrožené děti. Součástí je také práce s kazuistikami dětí, individuální a skupinová cvičení.

Co jiného se ještě dozvíte? Vysvětlíme vám rozdíl pěstounské péče na přechodnou dobu od jiných forem náhradní rodinné péče, budeme také hovořit o opakujiícím se procesu péče o přijaté dítě, zahrnující přijetí – adaptaci – péči – odloučení, a následně překrytí péče. Objasníme také specifika vytváření vazeb.

2 SETKÁNÍ: POTŘEBY DĚTÍ V NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

Potřeby dětí v náhradní rodinné péči bývají specifické. Proto je nesmírně důležité, aby potencionální náhradní rodič, byl schopen naplňovat potřeby dětí, které přicházejí do náhradní rodiny. Seznámíte se s teoretickými modely vývojových

potřeb dětí, jak je definoval Zdeněk Matějček (potřeba stimulace, potřeba smysluplného světa, potřeba jistoty, potřeba osobní identity a potřeba otevřené budoucnosti) a jak je vymezil manželský pár Albert Pesso a Diane Boyden-Pesso (potřeba místa, potřeba sycení, potřeba podpory, potřeba ochrany a potřeba omezení neboli limitů). Dozvíte se, co nastane, pokud vývojové potřeby dětí nejsou naplňovány – dochází k psychické deprivaci. Objasníme si pojem a příčiny psychické deprivace, typy deprivovaných osobností, prognózu a nápravu deprivčních poruch. Sami se zapojíte a uvědomíte si prostřednictvím reflexe vlastní naplňování potřeb v dětství.

3 SETKÁNÍ: ATTACHMENT –VÝLUČNÁ CITOVÁ VAZBA

Pro přijaté dítě je velmi důležité naučit se navázat hluboký a blízký vztah k dospělé pečující osobě, protože jen tak, se bude dobře vyvíjet. V případě, že přijaté dítě má poruchu attachmentu, je jeho zdravý vývoj ohrožený. Tyto děti neumí navázat se svou pečující osobou bezpečné citové pouto. Pro přijaté dítě v nové náhradní rodině je předpokladem pro zdravý vývoj navázání vztahu s osobou pečující. Aby se přijaté dítě bylo schopno cítit ve vztahu s novou pečující osobou bezpečně, je nezbytné, aby pečující osoba dokázala vyřešit rozepře, konflikty, hádky, ke kterým bude docházet a naučit se narušený vztah opět obnovit. Hovoříme o nápravě vztahu, kdy je nesmírně důležité používat způsob komunikace, obsahující hravost, přijetí, zvědavost a empatii. Hravost ujišťuje dítě o zájmu pečující osoby, dítě přijímá ujištění, že věci by měly jít dobře a je původcem radosti a štěstí. Přijetím ze strany pečující osoby dostává dítě bezpodmínečnou lásku, která je primární podstatou citové vazby a příznačnou vlastností zdravého vztahu mezi pečovatelem a dítětem. Zvědavost je nástrojem, kterým pečující osoba projevuje zájem o vnitřní život přijatého dítěte a to bez jakéhokoliv

hodnocení, včetně prožívání stresu a následných reakcí. Prostřednictvím empatie, pečující osoba přejímá ve společných chvílích na sebe kousky trápení dítěte a proto mu dokáže dobře porozumět. Jedná se o dlouhou cestu, která vede k vytvoření vztahu mezi pečující osobou a přijatým dítětem. Seznámíte se s teorií a smyslem attachmentu v oblasti náhradní rodinné péče, s formami a poruchami attachmentu a s možnostmi léčení, včetně terapeutického rodičovství.

4 SETKÁNÍ: VÝVOJ DÍTĚTE

Vývoj dítěte má své etapy a součástí společné práce bude také Vaše vlastní zkušenost s vývojem dětí. Seznámíte se se základními pojmy vývojové psychologie, s některými důležitými fázemi vývoje dítěte a s krizovými obdobími. Objasníme Vám psychosociální a emoční vývoj dítěte, adaptaci dítěte v nové rodině po přijetí a jeho potřeby v adaptačním období. Porozumíte tomu, jaké vývojové aspekty jsou důležité v době přechodu dítěte.

5 SETKÁNÍ: ZTRÁTA (Z HLEDISKA DOSPĚLÉHO)

Seznámíte se s pojmem ztráta, truchlení a také s jejich účinkem na Vaše prožívání, s porozuměním vlastních životních ztrát a jejich následným zpracováním. Vysvětlíme si, jaké ztráty Vás zasáhnou v roli pěstouna na přechodnou dobu a zaměříme se, na zvládnutí odpoutávání se při předávání dítěte do nové rodiny a následné zpracování. Bude Vám představeno a vysvětleno, jak probíhá podpora a pomoc ze strany doprovázející organizace a také Vaše příprava na novou roli, vzhledem k přechodu dítěte. Objasníme si důležitost pasivní a aktivní psychohygieny v průběhu výkonu pěstounské péče a také v období regenerace. Seznámíme Vás s pojmem a významem supervize.

6 SETKÁNÍ: TRAUMA A ZTRÁTA (Z HLEDISKA DÍTĚTE)

Hluběji se obeznámíte s pojmem trauma, bude Vám vysvětleno vše, co se týká komplexního vývojového traumatu a vlivu traumatu na prožívání a vývoj dítěte. Dozvíte se, jaké jsou možnosti pomoci a podpory dítěti a také jaká je role náhradního rodiče při práci s traumatizovaným dítětem. Pomůžeme Vám porozumět ztrátám dítěte a procesu truchlení a také Vám poradíme, jak na ně reagovat v péči o přijaté dítě. Budete připraveni na to, abyste dokázali pochopit význam přípravy dítěte na přechod do nové rodiny.

7 SETKÁNÍ: IDENTITA DÍTĚTE

Identita odpovídá na otázku, kdo jsem a kým se cítím být, ke komu patřím, odkud přicházím a kam směřuji. Každé dítě v náhradní rodinné péči bude v průběhu svého života vyhledávat a pátrat po odpovědích ohledně své minulosti. Pocit nepřijetí, odmítnutí vlastní rodinou/ může být negativním faktorem, který může znemožňovat zdravý vývoj dítěte. Náhradní rodina může být z důvodu odlišnosti přijatého dítěte/ vystavena nepřátelským reakcím ze strany okolí, nebo také s diskriminací. Takové jednání bude pokaždé určitým způsobem působit na jejich identitu. Seznámíte se s tím, co je to identita, jak vzniká a proč děti v náhradní rodinné péči mohou mít s budováním identity problémy, včetně problematiky identity dětí odlišného etnika. Naučíte se, jak pracovat s životním příběhem dítěte, prostřednictvím tzv. „Knihy života“, která je jedinečná pokaždé, už při samotném vzniku, neboť zpracovává konkrétní životní příběh. Budou Vám zprostředkovány konkrétní praktické zkušenosti stávajících náhradních rodičů. Jako náhradní rodiče budete způsobilí k tomu, abyste přijatému dítěti pomohli aktivně budovat jeho zdravou identitu, a to po celou dobu péče o přijaté dítě.

8 SETKÁNÍ: BIOLOGICKÁ RODINA DÍTĚTE

Pro děti v náhradní rodinné péči znamená vlastní, biologická rodina významnou součást jejich života a to i tehdy, když se rodiče k dítěti nechovali řádně. Jestliže náhradní rodiče dokážou přijmout biologickou rodinu přijatého dítěte, dokáže ji přijmout i dítě a tím zvládne přijmout a mít rádo i sebe samo. Je prokázáno, že fyzické odloučení nepřerušuje pouto mezi rodiči a dítětem a proto rodiče i po odloučení od svých dětí, mají v jejich životě nezastupitelné místo a významnou úlohu. Biologičtí rodiče dětí v náhradní rodinné péči mají ze zákona určitá práva a povinnosti a v případě jejich zájmu, by se měli účastnit konkrétních činností, včetně kontaktů s dítětem. Seznámíte se s významem biologické rodiny pro dítě, s běžnými a konkrétními důvody toho, proč rodina přestává fungovat a následně je dítě odebráno a umístěno v náhradní rodinné péči. Dozvíte se, jaký je význam a podstata kontaktů dítěte s biologickou rodinou, osvojíte si nejdůležitější principy a předpoklady pro realizaci bezpečných kontaktů dítěte s jeho biologickou rodinou. Řekneme si, že existuje mnoho různých způsobů kontaktů biologického rodiče s dítětem v náhradní rodinné péči a jak dál tyto kontakty podporovat. Budete mít také možnost debatovat se stávajícími zkušenými pěstouny, kteří Vám předají informace o tom, jak probíhají asistované či neasistované kontakty přijatého dítěte s biologickou rodinou.

9 SETKÁNÍ: VÝCHOVA DÍTĚTE V NÁHRADNÍ RODINĚ

Děti, které jsou umístěny do náhradní rodiny, prožily ve svém životě těžké ztráty, které byly často výsledkem týrání, zanedbávání či sexuálního zneužívání. Cílem náhradní rodinné péče je umožnit přijatým dětem zažít bezpečné, pečující prostředí, kde budou mít podmínky pro zdravý tělesný a duševní růst, kde budou

moci poznávat, jak je krásné být v bezpečí a naučí se vnímat svoji vlastní hodnotu. Tělesné tresty u dětí v náhradní rodinné péči nejsou vhodným výchovným prostředkem. Seznámíte se s významem pozitivní motivace pro výchovu dětí v náhradní rodinné péči a získáte náhled na neúčinnost trestů. Zprostředkujeme Vám pohled biologických dětí na přijetí nebiologického dítěte do rodiny, a také se dozvíte, jaké mohou být projevy spolupráce a rivality mezi dětmi. Objasníme Vám různé možnosti výchovných přístupů k přijatému dítěti, rizika některých výchovných stylů a také jaké se vyskytují odlišnosti ve výchově přijatých dětí od výchovy biologických dětí. Představíme Vám metodu terapeutického rodičovství, která nabízí přijatým dětem blízký a bezpečný vztah.

10 SETKÁNÍ: BEZPEČNÁ PÉČE

Bezpečná péče souvisí s realizací potřeby podpory, ochrany a hranic. Primární zásadou bezpečné péče je vybudovat přijatému dítěti nový bezpečný domov a pomoci mu nalézt znovu bezpečí a důvěru v sebe sama a ve svět, který je kolem něj. Součástí bezpečné péče je také ochrana ostatních členů náhradní rodiny. Jako náhradní rodič musíte vědět a znát, jaké jsou rizika spojené s péčí o přijaté dítě. Je nezbytně nutné, abyste zajistili bezpečné prostředí jak pro přijaté dítě, tak pro vlastní děti, ale i pro sebe samé. Seznámíte se s psychologickými a zdravotními aspekty rané péče, včasného a efektivního reagování na ně. Opět budeme hovořit o aspektech terapeutického rodičovství a o nezbytné spolupráci s odborníky, kterými mohou být speciální pedagogové, psychologové, lékaři, výchovní poradci aj. Objasníme eventuální důsledky péče o deprivované dítě na vlastní děti.

11 SETKÁNÍ: RANÁ A KRIZOVÁ PÉČE A DĚTI SE SYNDROMEM CAN (SYNDROM TÝRANĚHO, ZNEUŽÍVANĚHO A ZANEDBÁVANĚHO DÍTĚTE)

Syndrom CAN je velmi závažný společenský problém, jehož základem je odmítavý, potupný, nedůstojný a surový přístup k dítěti, který ohrožuje jeho zdraví a také důstojnost. Každou formu ubližování dítěti lze považovat za velmi závažnou, neboť ohrožuje jeho tělesný, duševní, sociální a emoční vývoj. Pomůžeme Vám porozumět problematice syndromu CAN a následkům zanedbávání, týrání a zneužívání na dítě. Seznámíme Vás s procesem adaptace dítěte v náhradní rodině. Pomůžeme Vám přiblížit smysl práce s vlastními pocity.

12 SETKÁNÍ: ROLE PĚSTOUNA NA PŘECHODNOU DOBU V TÝMOVÉ SPOLUPRÁCI

Seznámíte se se specifiky péče pěstouna na přechodnou dobu, bude Vám objasněna komplexní služba doprovázení, která zahrnuje uzavření dohody o výkonu pěstounské péče, práva a povinnosti pěstouna, včetně nabídky na následnou spolupráci s Centrem psychologické pomoci, p. o. Přiblížíme Vám, jaké existují potencionální druhy kontaktů s budoucími osvojiteli, pěstouny či biologickou rodinou dítěte, ale i s institucemi, se kterými budete jako budoucí pěstouni na přechodnou dobu poměrně hodně spolupracovat. Dostanete vyčerpávající informace o tom, jak probíhá proces předávání dítěte, budeme Vás informovat i o možnosti svépomocné skupiny pěstounů na přechodnou dobu.

PŘÍPRAVA ŽADATELŮ S OPAKOVANOU ŽÁDOSTÍ

Příprava žadatelů o náhradní rodinnou péči s opakovanou žádostí je povinná. Posuzující psycholog má v kompetenci vymezení formy, rozsahu a obsahu přípravy. Minimální rozsah přípravy žadatelů s opakovanou žádostí (tzv. druhožadatelé) je 10 hodin. Upřednostňovanou formou přípravy je vždy příprava skupinová. Součástí přípravy je návštěva v rodině v rozsahu 3 hodin.

PŘÍPRAVA DĚTÍ ŽADATELŮ

Součástí přípravy žadatelů o náhradní rodinnou péči je příprava dětí, které již v rodině žijí. Prostřednictvím přípravy se děti připraví na příchod dalšího dítěte do rodiny. Děti si v přípravě osvojí nové informace z oblasti náhradní rodinné péče, budou jim zprostředkovány autentické zážitky, které jim mohou zjednodušit pochopení různých aspektů přijetí dítěte do rodiny. Současně lektori přípravy poznávají názory dětí a identifikují jejich připravenost pro tak zásadní změnu v rodině.

Forma, rozsah a uspořádání přípravy dětí je vždy naplánovaná s ohledem na věk a vývojovou zralost dětí, které se mají přípravy zúčastnit. Příprava může mít individuální nebo skupinovou formu.

INDIVIDUÁLNÍ FORMA PŘÍPRAVY DĚTÍ – PROBÍHÁ V PŘÍPADĚ, ŽE SE JEDNÁ O DÍTĚ MLADŠÍ 6 LET, NEBO NENÍ NAPLNĚNA SKUPINA. OD-BORNÝ PRACOVNÍK SE ZAMĚŘUJE U DÍTĚTE PŘEDEVŠÍM:

- Na úroveň informovanosti a zapojení dítěte do rozhodování v rodině,
- na způsobilost dítěte vyslovit a formulovat své pocity, myšlenky a potřeby,
- na pozici dítěte v rodině – kde se dítě vidí, jak o sobě mluví,
- na stanovisko dítěte k tomu, že jeho rodiče budou náhradními rodiči jinému dítěti,
- na ukotvení dítěte v rodině a kvalitu vztahů k rodičům,
- na úroveň způsobilosti dítěte adaptovat se na nové situace,
- na míru jeho empatie.

SKUPINOVÁ FORMA PŘÍPRAVY DĚTÍ – JEDNÁ SE O JEDNORÁZOVÉ SETKÁNÍ V CELKOVÉM ROZSAHU 4 – 6 HODIN S MENŠÍMI PŘESTÁVKAMI. JEDNOTLIVÁ TÉMATA A AKTIVITY V PŘÍPRAVĚ JSOU NÁSLEDUJÍCÍ:

- Co to znamená stát se náhradní rodinou – děti budou seznámeni s procesem posouzení, přípravy a hodnocení žadatelů o náhradní rodinnou péči. Dozví se, jaké jsou formy náhradní rodinné péče a řekneme si co, by děti potřebovaly vědět, než se jejich rodina stane rodinou pěstounskou či adoptivní.
- Objasníme si důvody a příčiny umístění dítěte do náhradní rodiny a důležitost rodiny pro každé dítě.
- Zamysleme se na téma důvěrnosti a tajemství v rodině se zaměřením na to, jaké informace je možné poskytovat o přijatém dítěti osobám mimo svoji rodinu.

- Vysvětlíme si důležitost pravidel domácnosti a zkusíme si říci, jaké pravidla se změni s ohledem na přijaté děti.
- Obeznamíme se s pojmem bezpečná péče a povedeme děti k uvědomění si toho, do jakých nepříjemných situací je možné se v souvislosti s náhradní rodinnou péčí dostat a jak takovým situacím předcházet.
- Zamyslíme se nad tím, jaké to bude dělit se o věci či o rodiče a popovídáme si o týmové spolupráci, jejíž součástí bude i náhradní rodina. Přípravu dětí vedou dva lektori. Děti po ukončení přípravy vyplní anonymně dotazník zaměřený na hodnocení přípravy a na základě zjištěné zpětné vazby, dochází ke zkvalitnění dalších plánovaných příprav.

ABSENCE V PŘÍPRAVĚ? ANO NEBO NE?

V případě, že již před nástupem do přípravy budete vědět, že se nemůžete některých setkání zúčastnit, oznamte nám tuto skutečnost a budete přeloženi do další, následné přípravy. Aby byly splněny zákonem stanovené podmínky, předpokládá se v přípravě Vaše stoprocentní účast. Absence v přípravě může být omluvena pouze ze závažných důvodů, jako je např. neočekávaná nemoc, zranění, náhlá hospitalizace v nemocnici. Absenci jste v takovém případě povinni nahradit náležitou individuální formou, kterou určí lektori přípravy.

VÝSTUP Z ODBORNÉ PŘÍPRAVY

Výstupem z přípravy žadatelů o náhradní rodinnou péči je „Záznam z přípravy žadatelů“, se kterým budete po ukončení přípravy seznámeni. Máte právo se k předložené verzi, týkající se Vaší osoby, písemně vyjádřit.

LEKTOŘI ODBORNÉ PŘÍPRAVY

Lektory odborné přípravy jsou odborní pracovníci Centra psychologické pomoci. Ve stanovených úsecích přípravy se k těmto pracovníkům připojí externí lektori, jako např. sociální pracovníce, pěstoun, pěstoun na přechodnou dobu, osvojitel, pracovník MSK KÚ. Externí lektori jsou vždy odborníci s dlouholetou praxí v oblasti náhradní rodinné péče.

CO BUDETE PO ABSOLVOVÁNÍ ODBORNÉ SKUPINOVÉ PŘÍPRAVY UMĚT?

- Dokážete vysvětlit v čem je odlišné biologické rodičovství od náhradního rodičovství a umíte komunikovat o náhradním rodičovství se sociálním prostředím, které Vás obklopuje.
- Umíte vysvětlit komplexní proces zprostředkování náhradní rodinné péče a zvládáte osvětlit specifika jednotlivých forem náhradní rodinné péče.
- Budete rozumět své motivaci pro přijetí dítěte.
- V případě, že jste žadatel o jakoukoliv formu pěstounské péče, tak ovládáte legislativní rámec pěstounství, znáte práva a povinnosti pěstouna (osoby pečující a osoby v evidenci) a rozumíte nutnosti týmové spolupráce při výkonu pěstounské péče.
- Máte osvojeny základní poznatky z oblasti vývojové psychologie a dokážete rozpoznat dítě s poruchou attachmentu.

- Uvědomujete si důležitost biologické rodiny dítěte, významnost identity pro přijaté dítě, víte jakými prostředky ji podporovat a umíte zhotovit knihu života.
- Dokážete pracovat s dítětem, které zažilo ztrátu a trauma.
- Umíte rozpoznat potřeby přijatých dětí a víte, jak zajistit dítěti bezpečnou péči.
- Uvědomujete si, že u dítěte v náhradní rodinné péči jsou fyzické tresty nepřijatelné, znáte efektivní výchovné metody a ovládáte základní prvky terapeutického rodičovství.
- Chápete nezbytnost upřímné a pravdivé komunikace v souvislosti s komplikacemi ve vztahu mezi přijatým dítětem a dítětem již žijícím v rodině.
- Ovládáte základní vědomosti z oblasti sociální patologie.
- Uvědomujete si nezbytnost a důležitost psychohygieny pro kvalitní výkon náhradního rodiče.

A na závěr.....

Vás požádáme o vyplnění zpětnovazebního evaluačního dotazníku, kterým ohodnotíte odbornou přípravu a její organizaci. Vaše podněty a připomínky budou pro nás cenné, podělíte se tímto na zkvalitňování a vylepšování jednotlivých bloků přípravy.

Na viděnou v odborné přípravě se těší
tým pracovníků Centra psychologické pomoci.

WWW.CEPP.CZ

